128. Perjantaina 29 päivänä lokakuuta 1993

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia S.

Vaaleja:

1) Tulevaisuuspoliittisen valiokunnan vaali 3758

2) Sivistysvaliokunnan täydennysvaali „

Kolmas käsittely:

3) Ehdotukset laeiksi työtuomioistuimesta annetun lain sekä asiakirjain lähettämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta 3759

Hallituksen esitys n:o 190
Lakivaliokunnan mietintö n:o 14

4) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 115
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36

5) Ehdotus laiksi maatilatalouden tuloverolain 13 §:n muuttamisesta 3761

Hallituksen esitys n:o 118
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37

S.

6) Ehdotus laiksi maatilatalouden tuloverolain 9 ja 10 §:n muuttamisesta 3761

Hallituksen esitys n:o 133
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38

7) Ehdotus laiksi tilauslentoverosta annetun lain 6 §:n 1 kohdan ja 26 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 134
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39

8) Ehdotus laiksi varallisuusverolain muuttamisesta 3764

Hallituksen esitys n:o 142
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40

9) Ehdotukset laeiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta ja yhtiöveron hyvityksen käsittelystä veronsaajille verovuodelta 1992 tehtävissä tilityksissä ..... „

Hallituksen esitys n:o 109
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41

10) Ehdotus laiksi tuloverolain 33 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 160
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

S.

11) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinolain 59 a ja 59 b §:n muuttamisesta 3764

Hallituksen esitys n:o 204
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

12) Ehdotukset laeiksi potilasvahinkolain ja korkolain 1 §:n muuttamisesta 3767

Hallituksen esitys n:o 147
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 21

13) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n muuttamisesta 3774

Hallituksen esitys n:o 183
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 23

14) Ehdotukset laeiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 5 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 185
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 24

15) Ehdotukset laeiksi valtion eläkerahastosta annetun lain ja valtion liikelaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta ... ,,

Hallituksen esitys n:o 175
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 25

16) Ehdotus laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 173
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 26

17) Ehdotus työvoimapalvelulaiksi 3775

Hallituksen esitys n:o 102
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 7

18) Ehdotukset laeiksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta 3776

Hallituksen esitys n:o 103
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 8

Toinen käsittely:

19) Ehdotus laiksi sotilasvammalain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 169
Toivomusaloitteet n:ot 170 ja 193
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27

20) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 117
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28

21) Ehdotus laiksi nuorista työntekijöistä 3777

Hallituksen esitys n:o 92
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

Ensimmäinen käsittely:

22) Ehdotukset laiksi verotuslain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 122
Lakialoite n:o 42/1991 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43

23) Ehdotus laiksi perintö- ja lahjaverotuksen toimittamisesta vuonna 1994 ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 217
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

24) Ehdotus laiksi eräistä poikkeuksista papiston erioikeuksiin ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 22
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 15

S.

25) Ehdotus kirkkolaiksi 3777

Hallituksen esitys n:o 23
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 16

26) Ehdotukset laeiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Karttakeskuksen hallinnassa oleva omaisuus perustettavalle valtionyhtiölle sekä Karttakeskuksesta annetun lain kumoamisesta 3778

Hallituksen esitys n:o 164
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16

27) Ehdotus laiksi opettajankoulutuslain 11 §:n muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 150
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11

28) Ehdotus laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta ... „

Hallituksen esitys n:o 154
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 12

29) Ehdotus laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 155
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 13

30) Ehdotus laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta 3779

Hallituksen esitys n:o 201
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 14

31) Ehdotukset laeiksi lääkelain, sairausvakuutuslain 5 a ja 9 §:n sekä liikevaihtoverolain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 101
Toivomusaloite n:o 166
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29

S.

32) Ehdotukset laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä ja laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta 3779

Hallituksen esitys n:o 208
Toivomusaloite n:o 1156/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 30

Esitellään:

33) Hallituksen esitys n:o 246 laeiksi kaupparekisterilain sekä toiminimilain 1 §:n muuttamisesta ..... „

34) Ed. Ihamäen ym. lakialoite n:o 47 laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta ..... „

35) Ed. Mäkelän ym. lakialoite n:o 48 laiksi kiinteistöverolain 22 §:n muuttamisesta 3780

36) Puhemiesneuvoston ehdotus n:o 2 eduskunnan työjärjestyksen 18 b §:n muuttamisesta 3781

Pöydällepanoa varten esitellään:

37) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 ed. Mäkelän ja seitsemän muun edustajan allekirjoittaman kirjelmän johdosta, joka sisältää muistutuksen apulaisoikeuskanslerin ja apulaisoikeusasiamiehen virkatoimen lainvastaisuudesta 3782

38) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksestä laiksi lihantarkastuslain muuttamisesta (HE 163) ..... „

39) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 31 hallituksen esityksestä laeiksi vuodelta 1994 perittävästä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksusta, työttömyyskassalain 34 §:n muuttamisesta ja työttömyyskassalain 25 ja 30 §:n väliaikaisesta muuttamisesta, hallituksen esityksestä laiksi työttömyysvakuutusmaksusta vuonna 1994 ja lakialoitteesta laiksi työttömyyskassalain 33 a §:n muuttamisesta (HE 84, HE 238 ja LA 33) ..... „

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Alho, Andersson, Biaudet, Donner, Hurskainen, Isohookana-Asunmaa, Jokiniemi, Juhantalo, Kalliomäki, Karhunen, Kauppinen, Kekkonen, Kemppainen, Kuuskoski, Laine, Linnainmaa, Louvo, Moilanen, Mölsä, Paasio, Paloheimo, Pelttari, Pietikäinen M., Pokka, Puhakka, Pulliainen, Rusanen, Räty, Salolainen, Tennilä ja Toivonen.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Pulliainen, Paloheimo, Isohookana-Asunmaa ja Toivonen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi edustajat Karhunen ja Kauppinen, virkatehtävien vuoksi ed. Hurskainen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Alho, Kemppainen, Laine ja Mölsä.

Kirjalliset kysymykset

Puhemies: Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 494, 496, 499, 504—506, 508—512, 515 ja 524. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Tulevaisuuspoliittisen valiokunnan vaali

Puhemies: Päiväjärjestyksen 1) asiana on tulevaisuuspoliittisen valiokunnan vaali.

Kun vaalia varten vaalisäännön 7 §:n mukaisesti jätetyissä ehdokaslistoissa, jotka puhemies on eilen tarkastanut ja hyväksynyt, on valiokunnan jäseniksi ja varajäseniksi ehdotettu valittavaksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimielinen ja että valituiksi ovat tulleet seuraavat edustajat:

Listalta n:o 1

jäseniksi:

Kalliomäki
Jaakonsaari
Backman
Iivari
Astala
Wahlström

varajäseniksi:

Gustafsson
Myller
Andersson

Listalta n:o 2

jäseniksi:

Vanhanen
Puhakka
Virrankoski
Suhola
Karhunen
Tiuri
Louvo
Perho-Santala
Enestam
Paloheimo
Kallis

varajäseniksi:

Korkeaoja
Aula
Kuittinen
Toivonen
Jurva
Ukkola

Asia on loppuun käsitelty.

2) Sivistysvaliokunnan täydennysvaali

Puhemies: Päiväjärjestyksen 2) asiana on sivistysvaliokunnan täydennysvaali.

Kun täydennysvaalia varten vaalisäännön 7 ja 19 §:n mukaisesti jätetyssä ehdokaslistassa, jonka puhemies on tänään tarkastanut ja hyväksynyt, on valiokunnan jäseneksi ehdotettu valittavaksi yhtä monta kuin vaalissa on valittavia, totean vaalisäännön 10 §:n nojalla, että vaali on yksimie-

linen ja että valituksi on tullut ehdokaslistan mukaisesti sivistysvaliokuntaan varajäseneksi ed. Lehtinen.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Ehdotukset laeiksi työtuomioistuimesta annetun lain sekä asiakirjain lähettämisestä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 190
Lakivaliokunnan mietintö n:o 14

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

4) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 115
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. R a j a m ä k i : Herra puhemies! Maatalouspoliittinen todellisuus alkaa paljastua näinä päivinä muillekin kuin sosialidemokraateille, erityisesti valitettavan voimakkaasti ennakoimattomin markkinoimismaksuin myös maataloustuottajille. Ylituotanto on todella kärjistynyt. Valtion viljavarastot on pidetty ylivarastointitilanteessa. Osin on varastoitu myös viljavaraston kapasiteetin ulkopuolella ja vientiä on harrastettu vasta pakkotilanteessa. On ikään kuin eletty seuraavan kadon toivein hallituksen piirissä, jotta vältyttäisiin siltä, että jatkuvasti joudutaan eduskunnalle tuomaan lisätalousarviossa verorahojen lisäesityksiä tänä laman ja sosiaaliturvan alasajon aikoina viljan vientitukeen. Myös on piiloteltu viime tippaan viljelijöille aiheutuvia erittäin rajuja markkinoimismaksuja. Tänä vuonna viljelijätkin joutuvat maksamaan 1 521 miljoonaa markkaa ylituotannosta aiheutuvaa markkinoimismaksua, mikä tapahtuu eri muodoin.

Tässä yhteydessä on rukiin osalta tehty hallituksen taholta esitys keruutavasta maataloustuotteiden vientikustannuksiin. Mutta rajuimmin ja voimakkaimmin tämä näkyy yleensä kotieläintuottajiin, maidontuottajiin kohdistuvina markkinoimismaksuina. Tällä hetkellä jo monet kalliin sukupolvenvaihdoksen tehneet velkaiset nuoret maidontuottajat, joilla kiintiöt estävät tilojen kehittämisen, tulevat saamaan erittäin raju- ja markkinoimislaskuja rehuseos- ja lannoiteverojen ym. muodossa.

Vuosina 1990—92 maidontuottajat maksoivat reilusti yli 500 miljoonaa markkaa viljan viejien vientivastuuta. Tämä on keskustapuolueen erityisessä suojeluksessa oleva aika mielenkiintoinen aluepoliittinen tukijärjestelmä, jossa Pohjois- ja Itä-Suomen harvaanasutun, vaikeassa toimeentulotilanteessa elävän alueen maataloustuottajat maksavat etelän rehuviljalla rahastavien vuorineuvosten ja sivutoimistenkin viljalaskut.

Tässä yhteydessä on ollut myös valitettavaa se, että sosialidemokraattien esitys maa- ja metsätalousvaliokunnassa lausunnoksi valtiovarainvaliokunnalle ei saanut sisälleen sitä periaatetta, että tämä asia pitää ottaa käsiin ja että hallituksen ajautumisensa sijasta pitää myös ryhtyä pohtimaan, millä tavalla ylipäänsä vanhojen varastojen purkaminen, ylivarastointitilanne voidaan selvittää, ja että siitä tarvitaan pikaisesti rahoitusselvitys ja myös maatalouden sisäisistä vaikutuksista, erityisesti juuri äsken mainittujen kotieläintuottajien asemaan liittyvistä tekijöistä on saatava kokonaiskattava selvitys niin hallituksen piirissä kuin eduskunnallekin tässä tilanteessa.

On nimittäin vaarallista, että edelleen eletään niin kuin mikään ei muuttuisi. Markkinoimisrahastoa tarjotaan eduskunnalle ylituotantotilanteessa. Sehän tulee vain tarkoittamaan sitä, että budjetin pienenevät vientitukivarat kerätään kuluttaja- ja tuontiveroina elintarvikkeista kuluttajilta ja edelleen rajusti markkinoimismaksuina tuottajilta. Se ei ole siis mikään ratkaisu. Se on vain tapa viedä MTK:n ja keskustan omaan sisäpiiriin päätöksenteko tältä osin näistä asioista eli tästä salista pois.

Edelleen myös EY-neuvotteluissa asetettu Tanskan mallinen ylituotantoon liittyvä tavoite mm. viljan hinnan osalta on erittäin kallis suoma-

laiselle palkansaajalle ja kotieläintuottajalle ja maataloustuottajalle. Se on pysähtyneisyyteen jämähtämisen neuvottelupolitiikkaa, jossa Pyrrhoksen voitot ecu-metsästyksessä ovat osanamme.

Herra puhemies! Ehdotan eduskunnan hyväksyttäväksi edellä olevaan liittyen seuraavan perustelulausuman: "Eduskunta edellyttää hallituksen pikaisesti laativan rahoitusselvityksen viljan ylivarastoinnin purkamisesta sekä rehuviljan viennin aiheuttamista vaikutuksista maatalouden sisällä muun muassa kotieläintuottajien asemaan."

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ed. Rajamäki käytti hyvin tyypillisen puheenvuoronsa, johon hän yritti sisällyttää kaikkia mahdollisia elementtejä ja jossa hän erityisesti kritisoi maatalouden ylituotantoa. Siitä olen ed. Rajamäen kanssa samaa mieltä, että kasvava ylituotanto on viljelijöille erittäin suuri ongelma, koska se nakertaa viljelijöiden tulotasoa. Mutta sen sijaan ed. Rajamäen kanssa olen jyrkästi eri mieltä siitä, mikä on Suomen kansantalouden edun nimissä maataloustuotannon oikea määrä mahdollisessa EY-jäsenyydessä. Nimittäin Euroopan yhteisöhän on paikka, josta jokainen jäsenvaltio rahastaa niin paljon kuin kykenee rahastamaan sekä alueepoliittista tukea että erityisesti maatalouden tukea ja aivan erityisesti maatalouden vientitukea, jonka EY maksaa 90-prosenttisesti.

Nyt, ed. Rajamäki, teidän tulevaisuuteen suuntautuneisuutenne ja koko ryhmänne tulevaisuuteen suuntautuneisuus mitataan sitten, kun markkinointirahastosta päätetään. Siinähän ei kyse, ed. Rajamäki, suinkaan ole yksinomaan siitä, että sen jälkeen viedään tavallaan budjetin ulkopuolella vientituella tiettyjä eriä. Kysymys maataloustulojärjestelmän uudistamisessa on ennen kaikkea viljelijöiden tavoitehintojen pistämisestä kellumaan, ja sitä kautta viljelijöiden tulotaso laskee. Mutta tämä ilmeisesti ei ole vielä SDP:lle selvinnyt.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Rajamäki oli äskeiseen puheenvuoroonsa kerännyt kaiken mahdollisen, mikä tietysti on täysin mahdollista tässäkin yhteydessä. Se lopputulema, joka hänellä äskeisessä puheenvuorossaan oli, oli se, että suuresta määrästä varastoviljaa pitäisi saada realisointisuunnitelma. Se on sinänsä aivan paikallaan. Se on kaikkien edun mukaista. Se on viljelijöiden, se on viljelysuunnitelmien tekijöiden, siis yksittäisten viljelijöiden edun mukaista, se on varmasti heitä edustavien järjestöjen edun mukaista, ja erikoisesti se on istuvan hallituksen oman toiminnan kannalta tärkeää ja myös eduskunnan kannalta tärkeää. Minä kannatan tämän laatuista pontta, jos se jopa johtaisi johonkin tulokseen.

Ed. Riihijärvi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäki puuttui erittäin merkittävään asiaan, jolla on merkitystä meidän koko huoltovarmuutemme ja itsenäisyytemmekin kannalta. Minä ihmettelen, että tätä viisautta ei oikeiston puolella keskustassa ja kokoomuksessa ole. Käännetään nyt oma vilja oman tuottajan ja kuluttajan yhteiseksi hyväksi ja lopetetaan vieminen.

Ed. S-L. Anttila mainitsi EY:n mahdollisuuksista. Mikä sampo se EY on, joka pystyy antamaan meille aluetukia? Meidän on pysyttävä sen varassa, mitä me itse saamme tuotettua. Ennen kaikkea ed. Rajamäen ponsi on sen arvoinen, että toivon, että kaikki yksimielisesti sitä kannattavat.

Ed. Rajamäki (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ylituotanto on nimenomaan se tekijä, joka on synnyttänyt markkinoimismaksupaineet, joita tänään eräiltä osin käsittelemme. Se on luonut holhousbyrokratian tiloille ja on omalta osaltaan, kun viljan hintaan hallitus eduskunnan lausumista ja meidän vaatimuksistamme huolimatta ei ole uskaltanut kajota, luonut myös erittäin kalliit elintarvikkeet ja myös tuotteille kalliit tuotantopanokset kotieläinpuolella.

EY:hyn nähden hallitus neuvottelee eilisen EY:n kanssa. Ministerineuvosto on siellä jo toukokuussa 92 päättänyt varsin rajuista viljan hinnan alennuksista. EY:kään ei kestä loputtomiin sitä, että sen budjetista, komission määrärahoista menee niin suuri osa ylituotannon laskuun. Hekin ovat tajunneet, että lehmänkuvalla hekään eivät loputtomiin voi kilpailla USA:n ja Japanin talousmahtien kanssa ja massatyöttömyyteen ei löydy ratkaisua Euroopassa myöskään sitä kautta. Meidän täytyisi pikkuisen omista kansallisista tarpeistammekin jo lähteä tässä asiassa ymmärtämään myös EY:n logiikkaa.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Tämä on nyt jo kolmas syksy, jolloin viljavarastot ovat valmiiksi täynnä ennen uutta satoa. Tä-

mäkään vientikustannusmaksu ei riitä edes vanhojen varastojen purkamiseen, ja samanaikaisesti uutta satoa tulee tuvan täydeltä. On välttämätöntä, että tehtäisiin selvitys ja aikataulu siitä, miten ja milloin tällainen ylituotanto, ylijäämät puretaan.

Kannatan ed. Rajamäen perustelulausumaehdotusta, joka nimenomaan johtaisi tähän.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Rajamäki ed. Luukkaisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää hallituksen pikaisesti laativan rahoitusselvityksen viljan ylivarastoinnin purkamisesta sekä rehuviljan viennin aiheuttamista vaikutuksista maatalouden sisällä muun muassa kotieläintuottajien asemaan."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on äänestettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Rajamäen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 65 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 44. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

5) Ehdotus laiksi maatilatalouden tuloverolain 13 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 118
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 37

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

6) Ehdotus laiksi maatilatalouden tuloverolain 9 ja 10 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 133
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 38

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

7) Ehdotus laiksi tilauslentoverosta annetun lain 6 §:n 1 kohdan ja 26 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 134
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. B a c k m a n : Herra puhemies! Tilauslentoverolla on tarkoitus tänä vuonna kerätä 200 miljoonaa markkaa verotuloja. Nyt lisäbudjetissa tuo tuottoarvio on pudotettu 100 miljoonaan markkaan. Ensi vuodelle esitetty vero on tuottoarvioltaan 120 miljoonaa markkaa. Tämä ei tietenkään voi pitää paikkaansa, koska tämänvuotinenkin 100 miljoonaa on ylimitoitettu.

Ensi vuonna todellinen tuotto tulee olemaan noin 60 miljoonaa. Tämä on niin pieni summa, että pelkästään Finnairille aiheutuvat menetykset veron seuraamuksena ovat suuremmat, ja valtio onkin joutunut jo nyt käsittelyssä olevassa lisäbudjetissa lisäämään Finnarin osakepääomaan 100 miljoonaa markkaa. Kun tämä vero aiheuttaa lisäksi työttömyyttä niin matkatoimis-

toalalle kuin Finnairin osalta, ei tälle verolle enää löydy tällaisia perusteita.

Keskeisin peruste veron säätämiselle oli vaihtotaseen vaje, ja kun vaihtotaseen vajeongelma on nyt kääntymässä plusmerkkiseksi, tässäkään mielessä ei tälle löydy enää talouspoliittisia eikä myöskään veropoliittisia perusteita.

Edellä olevan perusteella ehdotankin, että tämä tässä tilanteessa täysin perusteeton ja käsittämätön lakiehdotus hylättäisiin.

Edustajat Pulliainen ja Paloheimo merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Juuri näillä samoilla perusteilla, joita ed. Backman edellä luetteli, kannatan ed. Backmanin tekemää hylkäysehdotusta.

Sen lisäksi lisäisin vielä sen, että mikäli liikennettä todella halutaan verottaa ja vaikuttaa sen ympäristövaikutuksiin, silloin se vero täytyisi koota polttoaineveron muodossa eikä tällaisena pisteverona.

Ed. Apukka: Arvoisa puhemies! Tämä esitys on juuri tyypillinen hallituksen esitys, semmoinen, joita tehdään hätäpäissään, että saadaan budjetille katetta, ja joka tapauksessa lakia tehtäessä jo tiedetään, että tämä ei tule lähimainkaan toteutumaan. On aivan käsittämätöntä, että tämmöisessä tilanteessa hallitus voi tehdä näin edesvastuuttomia esityksiä, kun on selvää jo, että mikäli tämä vero jatkuu ensi vuoden, tämä tulee tietämään useita satoja työttömiä lisää.

Aivan kuten ed. Backman totesi, matkatoimistoalalla on jo melkoinen katastrofi olemassa kaikista muista matkustusliikenteeseen vaikuttavista vaikeuksista, markan kellutuksesta ja lamasta johtuen. Tämä hallituksen toimenpide, vero, tulee tietämään useita satoja työttömiä lisää. On uskomatonta, että tässä tilanteessa hallitus näin lyhytnäköisesti luulee saavansa rahaa valtion kassaan lisää mutta ei ajattele ollenkaan sitä, mitä tämä työttömien armeija tulee myös yhteiskunnalle maksamaan.

Aivan samalla lailla on käsittämätöntä, että Finnair, jonka tiedetään olevan melkoisissa vaikeuksissa, tulee myös tätä kautta saamaan useita satoja työttömiä lisää. Jos ajatellaan, että työttömiä ehkä tämän veron ansiosta tulee yhteensä 1 000 lisää, niin on helppo laskea, mikä on 60 miljoonan markan tuloilla aikaansaatu säästö. Se on varmasti miinusmerkkinen.

Ed. Tiuri: Herra puhemies! Kyllä tällä verolla on muitakin vaikutuksia, ja yhtenä tarkoituksena oli saada suomalaiset matkustamaan enemmän kotimaassa. Koska se on purrut aika hyvin, niin se viittaa siihen, että suomalaiset todella ovat nyt enemmän liikkeellä kotimaassa, ja se merkitsee aikamoisia työpaikkojen säilymisiä ja työpaikkoja kotimaan turismissa. Niitten lukumäärä voi olla huomattavasti suurempi kuin ne työpaikat, jotka nyt häviävät ulkomailla ja ulkomaanmatkustamista palvelevissa toiminnoissa.

Ed. Apukka: Arvoisa puhemies! Ilmeisesti ed. Tiuri ei ole kovin hyvin perehtynyt tähän asiaan, kun hän puhuu siitä, että tällä on ollut kovasti myönteisiä vaikutuksia kotimaanmatkailuun. Kaikki ne asiantuntijatahot, jotka olivat valiokunnassa verojaostossa kuultavina, kertoivat kyllä, että ei ole voitu osoittaa mitään hyötyä niin, että vastaavasti kotimaanmatkailussa olisi tapahtunut merkittävää lisäystä eikä myöskään kotimaanmatkustuksessa, eli sekään perusta, minkä ed. Tiuri esitti, ei tällä kohtaa kyllä pidä oikein hyvin paikkaansa.

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Vastaan ed. Tiurille. Lisään siihen, mitä ed. Apukka edellä sanoi, vielä sen, että tätä veroahan on kierretty sillä tavalla esimerkiksi Pohjanmaalla, että on menty laivalla Ruotsin puolelle ja sieltä sitten otettu charter-lento. Näin todella tämäkin osuus on jäänyt Suomen osalta saamatta.

Kaikkein oleellisinta minusta on juuri Finnairin osuus eli Finnair on menettänyt huomattavan kilpailuedun tässä kaikkiin muihin matkanjärjestäjiin nähden, koska Finnairilla ei ole ollut mahdollisuutta tehdä tätä mitenkään muuten kuin tämän veron kautta.

Ed. Backman: Herra puhemies! Haluan myös omalta osaltani vahvistaa edustajien Apukka ja Luukkainen vastauksia ed. Tiurille. Kun tämä ei koske reittilentoja, tämä ei sikäli koske myöskään sellaista matkailua, jota voitaisiin korvata kotimaisilla matkailuelinkeinoilla. Tämä vero pääasiassa koskee ns. aurinkomatkailua, sellaisia matkoja, jotka kohdistuvat Välimerelle, Kanarian saarille jne. Tältä osin ei ole kotimaista kilpailua vastaaville matkoille, ja tässä mielessä

kysymys ei siis ole vastakkainasettelusta kotimaanmatkailun tukeminen tai ulkomaanmatkailu.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Backmanille kyllä joutuu toteamaan sen, että ei sitten lentele sinne ulkomaille, pysyy kotimaassa, niin asia on sillä siisti. Minusta ekologisesti tämmöiset verot ovat kannatettavia ja ne toimivat summasäännön mukaan. Minä olen hallituksen esityksen kannalla.

Ed. Isohookana-Asunmaa merkitään läsnä olevaksi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Backman ed. Luukkaisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila S-L., Antvuori, Aula, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Heikkinen, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Ihamäki, Isohookana-Asunmaa, Jansson, Jouppila, Järvilahti, Jääskeläinen, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kivelä, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkeaoja, Korva, Koski, Kuittinen, Laakkonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Leppänen J., Liikkanen, Lindqvist, Malm, Markkula, Mattila, Morri, Mäki-Hakola, Niinistö, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, Pesälä, Pulliainen, Pura, Rehn E., Rehn O., Renko, Rossi, Ryynänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Seivästö, Suhola, Taina, Takala, Tiuri, Turunen, Ukkola, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vuorensola, Väistö, Westerlund ja Zyskowicz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Anttila U., Apukka, Astala, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Hämäläinen, Iivari, Jurva, Kasurinen, Kautto, Korhonen, Koskinen, Laakso, Laaksonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laitinen, Leppänen P., Lindroos, Lipponen, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäkipää, Nikula, Nyby, Ojala A., Ojala O., Paakkinen, Polvi, Polvinen, Puisto, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Riihijärvi, Rimmi, Roos T., Rönnholm, Savolainen, Seppänen, Skinnari, Stenius-Kaukonen, Suhonen, Tuomioja, Tykkyläinen, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vistbacka, Vuoristo, Vähäkangas, Vähänäkki ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Alho, Andersson, Biaudet, Donner, Hurskainen, Jaakonsaari, Jokiniemi, Juhantalo, Jäätteenmäki, Kalliomäki, Kanerva, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kekkonen, Kemppainen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laine, Laukkanen V., Linnainmaa, Louekoski, Louvo, Moilanen, Mölsä, Paasio, Pelttari, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Ranta, Rauramo, Renlund, Rinne, Roos J., Rusanen, Räty, Salolainen, Tennilä, Toivonen, Törnqvist, Uosukainen, Viinanen ja Väyrynen.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 86 jaa- ja 67 ei-ääntä; poissa 46. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Puheenvuoron saatuaan lausuu

Ed. Tiuri: Herra puhemies! Tulevaisuuspoliittisen valiokunnan jäsenille ilmoitetaan, että valiokunta kokoontuu heti tämän täysistunnon keskeyttämisen jälkeen työasiainvaliokunnan huoneeseen valitsemaan itselleen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

---

8) Ehdotus laiksi varallisuusverolain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 142
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

9) Ehdotukset laeiksi yhtiöveron hyvityksestä annetun lain muuttamisesta ja yhtiöveron hyvityksen käsittelystä veronsaajille verovuodelta 1992 tehtävissä tilityksissä

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 109
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

10) Ehdotus laiksi tuloverolain 33 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 160
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

11) Ehdotus laiksi maaseutuelinkeinolain 59 a ja 59 b §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 204
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. I i v a r i : Arvoisa puhemies! Kyseessä on jälleen maatalouden oma velkasaneerausjärjestelmä, jota säädettiin äärimmäisen kovassa kiireessä täällä kesäkuussa. Varmasti monet edustajat muistavat silloin maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenten valituksen siitä, että kiireen vuoksi maatalouden oman velkajärjestelyn suhteen ei voitu kuunnella asiantuntijoita esimerkiksi eduskunnan lakivaliokunnasta, joka oli velkasaneerauksen asiantuntija. Nyt olemme olleet jälleen samassa tilanteessa. Pikavauhtia on viety sellainen lakiesitys lävitse, joka lähtee siitä, että maatalouden vapaaehtoisessa velkajärjestelyssä myönnettävät lyhennysten maksuvapautukset jäisivät kokonaan valtion vahingoiksi.

Sosialidemokraattiset maa- ja metsätalousvaliokunnan jäsenet pyysivät, että maa- ja metsätalousvaliokunta olisi kuullut talousvaliokuntaa, joka on tässä talossa pankkituen asiantuntija, sen takia, että kaksi kolmasosaa maatalouden lainoista on osuuspankeissa. Olisimme halunneet kuulla myös oikeusministeriöstä velkasaneerauksen asiantuntijaa, mutta tähän ei ollut mahdollisuuksia eli kuuntelimme vain pankkien ja maa- ja metsätalousvaliokunnan sekä MTK:n asiantuntijalausunnot maa- ja metsätalousvaliokunnassa.

Tämä maaseudun oma velkasaneerausjärjestelmä poikkeaa huomattavasti yritysten ja yksityisten velkasaneerauksesta. Se tapahtuu ilman tuomioistuinkäytäntöä. Takaajan asema on siinä toinen ja siinä on mahdollisuudet todella sekä korkojen että lyhennysten anteeksiantoon. Käytännössä velkasaneerauksesta päättävät maaseutuelinkeinopiirit, paikallinen pankki, useimmissa tapauksissa Osuuspankki, sekä viljelijä itse.

Emme vastusta maatalouden ongelmien rat-

kaisua emmekä sitä, että myös velkasaneeraus ulotetaan maatalouteen silloin, kun sitä tarvitaan. Mutta ei ole tarkoituksenmukaista aina säätää erillisiä järjestelmiä maataloudelle, ja on hyvin epäilyttävää, että eduskuntaa estetään tällaisissa tapauksissa saamasta kunnolla selvyyttä niihin kysymyksiin, mitä lakiesitysten käsittelyssä nousee.

Tämän vuoksi ehdotan, että nyt kolmannessa käsittelyssä oleva lakiehdotus hylätään, jotta se voitaisiin valmistella nykyistä paremmin, ja siltä varalta, ettei lakiehdotusta hylätä, ehdotan perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle selvityksen, kuinka maatalousyrittäjiä koskeva erillinen velkajärjestely vaikuttaa kansalaisten yhdenvertaisuuteen ja eri pankkiryhmien väliseen kilpailutilanteeseen."

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kyllä tänne eduskuntaan varmasti tulee lähiaikoina nopeita lakeja punapääoman taholtakin, Eka-säästökassoista, joten näitä joudutaan aika nopeasti ratkomaan täällä.

Mitä tulee tähän tilanteeseen, tässä samassa asiassa oltiin joitakin kuukausia sitten ja totean samalla tavalla, ettei se, että jollakin ammattisektorilla pyritään pääsemään velkasaneerauksessa mahdollisimman joustavaan järjestelmään, ole millään tavalla vastustettavaa. Sen sijaan pitää kiinnittää huomiota yksityisten ihmisten, kotitalouksien ja yritysten velkasaneerauksen helpottamiseen ja joustavoittamiseen. Siihen pitää pyrkiä. Tämän tyyppinen peruste, mikä ed. Iivarilla on, on tietynlaista kateutta: ei teillä voi mennä asiat näin hyvin, kun meilläkään ei mene. Silloin pitää meidän puolella eli yksityisten ihmisten velkasaneerauslakia muuttaa ja resursseja lisätä ja säännöksiä muuttaa sillä tavalla, että se toimii yhtä hyvin kuin maanviljelijöiden osalta, jotka eivät varmaan kaikissa tapauksissa niin kehuttavassa asemassa ole, ainakaan nuoret maanviljelijät, jotka ovat korviaan myöten yhteiskunnassa velkaantuneet aikaisemman käytännön johdosta.

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On aivan selvää, että maatalouden velkasaneeraus joudutaan hoitamaan ja se on hoidettava mahdollisimman joustavalla tavalla. Me tiedämme, että maatalous on monissa tapauksissa erittäin suurissa vaikeuksissa. Mutta se, mikä nyt on vähintä ja oikein ja kohtuullista, on, että eduskuntaa edes jollakin tavalla olisi informoitu siitä, millaisiin vastuisiin valtio ylimalkaan tällaisessa tilanteessa joutuu. Tämä on osoitus siitä, että meillä on viime aikoina alkanut tulla erityisesti maa- ja metsätalousministeriöstä varsin huonosti valmisteltua lainsäädäntöä. Kun kysymyksessä ovat melkoiset taloudelliset vastuut tai ainakin taloudelliset vastuut, niin ei riitä, että valiokunnalle ja eduskunnalle ilmoitetaan, että nämä tuntemattomat summat tulevat jäämään valtion vahingoksi. Minkäänlaisia arvioita edes siitä, minkä kokoisista markkamääristä tässä on kysymys, ei meille esitetty. Näin ollen tekee helposti sen johtopäätöksen, että tässä on kysymyksessä suuri puhallus. Toisin kuin muissa velkasaneerausasioissa ja muita henkilöryhmiä koskettavissa velkasaneerausasioissa, joissa avoimuus on ollut varsin näkyvää, tässä tapauksessa peittoon jää liian paljon.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Tässä on kaksi puolta. Toinen on juuri yhdenvertaisuus ja asiallinen eri väestöryhmien samanarvoinen kohtelu. Tätähän meillä ei kyllä ole. Muihin pienyrittäjiin verrattuna maatalousyrittäjät ovat joka suhteessa erilaisessa asemassa. Pieni tuore esimerkki on se, että kun pienyrittäjien 50 miljoonaa markan lomasijaisrahat viedään budjetista pois, hallitus esittää lisätalousarviossa pelkästään maatalousyrittäjille 75 miljoonaa markkaa lisää ja yhteissumma nousee 1 300 miljoonaan markkaan.

Mutta se, mikä tässä on toinen ja hyvin vakava puoli, jota puhemiesneuvostonkin pitäisi ilmeisesti selvittää, on se, miten voidaan estää valiokunnan tahto kuulla oikeusministeriötä, niin kuin tässä tapauksessa valiokunnan enemmistö puheenjohtajan johdolla teki. Nimenomaan on kyllä paljastunut ehkä syy siihen.

Nimittäin oikeusministeriöstä on kerrottu, että velkasaneerauslainsäädäntöä valmisteleva virkamieskunta ei ole osallistunut tämän lain valmisteluun. Samoin maaseutuelinkeinolain valmisteluun osallistunut oikeusministeriön virkakunta ei ole tästä valmisteluhankkeesta ollut tietoinen. Tämä viittaa siihen, että on haluttukin pitää pimennossa esimerkiksi eduskuntaa myöten laajasti tämän asian tutkimismahdollisuudet.

Maa- ja metsätalousministeriö tietysti on kehittänyt itselleen oman valtakunnan, joka MTK:n ohjeiden mukaan tekee ihan niin kuin tykkää lainsäädäntöä itseään varten. Täällä eduskunnan enemmistö, hallituspuolueiden kansanedustajat, ovat hiljaisina takuumiehinä tässä työssä, ja tarvittaessa maa- ja metsätalousministeriö näköjään kyllä toimii oikeusministeriönäkin.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmeisesti ed. Saario on ollut valiokunnasta pois. Nimittäin valiokunnalle asiantuntija Mikander jakoi aivan yksityiskohtaisen selvityksen maatilatalouden kehittämisrahaston tuloista, menoista ja vastuista. Kun muistetaan se, että vuonna 1993 myönnetyt lainat ovat 100 prosentin valtion vastuulla ja sitä ennen myönnetyt 80 prosentin vastuulla, ed. Saario, niin ei tarvita kuin matematiikkaa.

Ed. Iivari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemelle haluan vastata, että tarkoitukseni ei ole asettaa todellakaan eri väestöryhmiä vastakkain vaan kiinnittää huomiota kansalaisten yhdenvertaisuuteen ja tämän lakiesityksen suhteen ennen kaikkea valmistelun ja asiantuntijakuulemisen heikkouksiin.

Toisaalta kyllä meidän tässä talossa täytyy entistä enemmän ajatella, että kaikkien hyvien asioiden maksajat alkavat loppua tästä maasta, ja silloin jokainen kansanedustaja joutuu hoitamaan sitä rootelia, joka eduskunnan sisäisessä ja ryhmien sisäisessä työnjaossa hänelle on annettu.

Ed. Lahikainen: Arvoisa puhemies! Me sosialidemokraatit emme halua olla vastustamassa maatalouden ongelmien selvittämistä. Päinvastoin, kaikkien väestöryhmien ongelmiin pitää tarttua asianmukaisella vakavuudella. Mutta tässä keskustelussa on jo usein tullut esille se ongelma, että meillä on valitettavan usein puutteellisesti valmisteltuja lakiesityksiä. Tämän lain osalta ei ole kuultu niitä asiantuntijatahoja, joiden avulla olisi kyetty selvittämään tästä laista koituvat valtion vastuut sekä myöskin eri väestöryhmien tasapuolinen kohtelu.

Näin ollen kannatan ed. Iivarin tekemiä hylkäysehdotusta ja perustelulausumaehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Iivari ed. Lahikaisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylättäisiin.

Lisäksi on ed. Iivari ed. Lahikaisen kannattamana ehdottanut, sen varalta että lakiehdotus hyväksyttäisiin, perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle selvityksen, kuinka maatalousyrittäjiä koskeva erillinen velkajärjestely vaikuttaa kansalaisten yhdenvertaisuuteen ja eri pankkiryhmien väliseen kilpailutilanteeseen."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestykset ja päätökset:

Puhemies: Ensin on äänestettävä lakiehdotuksen hyväksymisestä tai hylkäämisestä.

Joka hyväksyy lakiehdotuksen, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on lakiehdotus hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Aittoniemi, Ala-Harja, Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila S-L., Apukka, Astala, Aula, Björkenheim, Dromberg, Enestam, Hautala, Heikkinen, Helle, Hiltunen, Huuhtanen, Häkämies, Ihamäki, Isohookana-Asunmaa, Jurva, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kanerva, Kivelä, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkeaoja, Korva, Koski, Kuittinen, Laakkonen, Laakso, Laaksonen, Lahtinen, Laivoranta, Lamminen, Laukkanen M., Lax, Lehtinen, Leppänen J., Leppänen P., Liikkanen, Lindqvist, Malm, Mattila, Morri, Mäki-Hakola, Mäkipää, Niinistö, Nikula, Nordman, Norrback, Näsi, Ollila, Paloheimo, Pekkarinen, Perho-Santala, Pesälä, Polvi, Polvinen, Pulliainen, Pura, Pykäläinen, Rehn E., Rehn O., Renko, Riihijärvi, Rimmi, Rossi, Ryynänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Saastamoinen, Savela, Seivästö, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Suhola, Taina, Tiuri, Turunen, Ukkola, Vanhanen, Varpasuo, Vihriälä, Viljanen, Virrankoski, Vistbacka, Vuorensola, Väistö, Wahlström, Westerlund ja Zyskowicz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Anttila U., Antvuori, Backman, Bell von, Gustafsson, Haavisto, Hacklin, Halonen, Hassi, Hämäläinen, Iivari, Jaakonsaari, Kasurinen, Kautto, Korhonen, Koskinen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laitinen, Lindroos, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Markkula, Metsämäki, Muttilainen, Myller, Nyby, Ojala A., Paakkinen, Puisto, Rajamäki, Rask, Roos T., Rönnholm, Saario, Savolainen, Skinnari, Takala, Tuomioja, Tykkyläinen, Urpilainen, Vehkaoja, Viljamaa, Vuoristo, Vähäkangas ja Vähänäkki.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Alho, Andersson, Biaudet, Donner, Hurskainen, Jansson, Jokiniemi, Jouppila, Juhantalo, Kalliomäki, Kankaanniemi, Karhunen, Kauppinen, Kekkonen, Kemppainen, Kuuskoski, Kääriäinen, Laine, Laukkanen V., Laurila, Lehtosaari, Linnainmaa, Louvo, Moilanen, Mäkelä, Mölsä, Ojala O., Paasio, Pelttari, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Ranta, Rauramo, Renlund, Rinne, Roos J., Rusanen, Räty, Salolainen, Sasi, Suhonen, Tennilä, Toivonen, Törnqvist, Uosukainen, Viinanen ja Väyrynen.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 100 jaa- ja 49 ei-ääntä; poissa 50. (Ään. 3)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on äänestettävä perusteluja koskevasta ed. Iivarin ehdotuksesta.

Mietintö "jaa", ed. Iivarin ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 61 ei-ääntä, 4 tyhjää; poissa 62. (Ään. 4)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

12) Ehdotukset laeiksi potilasvahinkolain ja korkolain 1 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 147
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 21

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Koska ed. O. Ojala on televisiohaastattelussa, selvitän vasemmistoliiton ryhmän kannan, joka lopullisesti on vasta nyt muotoutunut, sen jälkeen, kun mietintö on tehty, kun olemme saaneet vielä selvitystä siitä, mistä on kysymys, kun potilasvahinkolautakunta siirretään sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudesta Potilasvakuutusyhdistyksen alaiseksi. Potilasvakuutusyhdistyshän on vakuutusyhtiöiden yhteinen järjestö. Voi sanoa, että kun lautakunta, joka käsittelee valitukset, siirretään tämän yhdistyksen alaiseksi, niin pukista tehdään kaalimaan vartija.

Valiokunta mietinnössään pitää tärkeänä, että potilasvahinkolautakunnan asema on itsenäinen suhteessa kaikkiin potilasvahinkoja käsitteleviin viranomaisiin, järjestöihin ja laitoksiin, jotta voidaan käyttää hyväksi sen asiantuntemusta potilaiden oikeusturvan kehittämisessä. Sosiaali- ja terveysministeriön tulee seurata potilasvahinkolautakunnan työskentelyn tehokkuutta niin, että valitusten käsittelyajat lyhenevät. Valiokunta pitää tärkeänä, että henkilökunnan asema siirtymävaiheessa turvataan. Se, mitä valiokunta edellyttää, ei toteudu, jos nyt ehdotettu laki hyväksytään.

Sosiaali- ja terveysministeriöön on perustettu uusi Terveydenhuollon oikeusturvakeskus. Mielestämme tämä olisi juuri oikea paikka, mihin voitaisiin sijoittaa potilasvahinkolautakunta, jolloin se säilyisi itsenäisenä. On erittäin valitettavaa, että potilasvahinkolautakunta on joutunut toimimaan liian pienillä resursseilla ja päätökset ovat viipyneet. Tämä asia on hoidettavissa ministeriön alaisuudessa, kun riittävät voimavarat turvataan. Kyllä hallituksen on huolehdittava siitä, että ihmisten oikeusturva ei kärsi niin, että he eivät saa oikeutta silloin, kun ovat vahingon kärsineet. Potilasvahingothan ovat valitettavasti usein jopa kuolemaan johtavia.

Herra puhemies! Ehdotan, että lakiehdotukset hylättäisiin, jotta tätä lautakuntaa voitaisiin uudelleen harkita — lautakuntaa ehdottomasti tarvitaan — jotta se säilyisi itsenäisenä.

Valiokuntakäsittelyssä meille sanottiin, että huonoja kokemuksia ei ole liikennevahinkojen korvauslautakunnasta. Näin asian tuntevat sanoivat. Vastasin heille, kysymyksen muodossa tietysti, niin kuin valiokunnassa pitää asiansa esittää, että eikö muka minun kokemukseni ole merkittävä, kun minulla on useita kielteisiä kokemuksia siitä, että esimerkiksi liikennevahinkolautakunnassa istuvat ne samat henkilöt, jotka vakuutusyhtiöissä ovat esittelijöinä taikka lääkäreinä ratkaisemassa vakuutusyhtiöiden päätöksiä ja tekemässä niitä hylkääviä ratkaisuja. Ja sitten kun asia tulee lautakuntaan ja lautakunnassa istuvat näiden yhtiöiden vastaavissa tehtävissä toimivat, niin kyllähän he tietysti suojelevat toisiaan.

Lähtökohta on nimenomaan, että hylkyjä tehdään aika paljon, ikävä kyllä. Tuntuu varsinkin näin lama-aikana, kun hylkyprosentit esimerkiksi eläkepuolella ovat voimakkaasti kasvaneet, että niitä tehdään vain sen takia, kun katsotaan, että ei ole rahaa maksaa. Mutta potilaiden oikeusturvaa ei voi jättää tällaisen päätöksenteon varaan, vaan se on turvattava, ministeri Huuhtanen. Toivon, että tämä ehdotuksemme hyväksytään ja ministeri ryhtyy valmistelemaan, että sosiaali- ja terveysministeriössä oleva Terveydenhuollon oikeusturvakeskus on se paikka, johon lautakunta sijoitetaan.

Sosiaali- ja terveysministeri H u u h t a n e n: Arvoisa puhemies! Mietinnössä oleva kanta, joka yhtyy hallitukseen esitykseen, on mielestäni potilaiden turvallisuuden kannalta aivan riittävä. Se pelko, jonka ed. Stenius-Kaukonen esitti, että potilasturvalautakunnassa istuisi samoja henkilöitä kuin vakuutusyhtiöiden elimissä, toki voidaan ministeriön päätöksellä torjua eli valita kerta kaikkiaan sopivat ja objektiiviset henkilöt tekemään tätä tärkeää työtä.

Ed. A n t v u o r i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen kantoi huolta potilaiden oikeusturvasta ja ihan oikeutetusti, koska aika paljon tulee vastaan sellaisia tapauksia, joissa tuntuu, että potilaat eivät aina saa oikeutta. Ehkä se johtuu usein siitä, että näissä elimissä on ikään kuin liian suurta tai epätervettä kollegiaalisuutta. Tämä muutos, ainakin itse uskon niin, aika merkittävästi parantaisi potilaiden oikeusturvaa ja selkeyttäisi potilasvakuutusorganisaation toimintaa ja vastuuta. Nykyisellääänhän potilaiden asiat ovat ruuhkautuneet hyvin paljon ja potilaat ovat joutuneet odottamaan aivan kohtuuttomasti asioiden käsittelyä. Erityisen tärkeää on tietysti, että lautakunnassa taataan puolueettomuus ja sitä kautta potilaiden oikeusturva, joten on aivan aiheellista seurata, miten tämä organisaatio toimii.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En edelleenkään muuta kantaani, vaikka ed. Stenius-Kaukonen käytti asiasta kriittisen puheenvuoron, että tämä esitys kannattaisi hylätä. Valiokunta selvitti näitä kysymyksiä lautakunnan sijoittamisesta hyvin perusteellisesti. Muun muassa Terveydenhuollon oikeusturvakeskus lausunnossaan katsoi, ettei lautakunnan sijoittaminen sen yhteyteen ole järkevää, koska nämä instanssit tutkivat erityyppisiä kysymyksiä, ja myös tietosuojaongelmat voisivat tulla esiin, mikäli nämä toiminnot yhdistettäisiin saman katon alle. Sinänsä potilasvahinkokysymykset ovat oikeusturvakysymyksiä ja jos kerran tämän menettelyn kautta ei muuteta sitä, että päätöksentekijöillä on velvollisuus ja pyrkimys saada aikaan objektiivisia päätöksiä, logiikka ei muutu. Kun on odotettavissa, että käsittelyajat lyhenisivät, niin olen kyllä tämän esityksen kannalla.

Ed. P u i s t o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että monta kertaa näitä asioita tulee hyvin myöhäisessä vaiheessa. Tämä kiire aiheuttaa sen, että tärkeitä asioita viedään juosten valiokunnassa läpi.

Ed. Stenius-Kaukosen esiin ottamat vertailut vakuutuslaitosten ja näiden asioiden käsittelystä on hyvin kuvaavaa. Hän käytti vertailuna myös liikennevakuutuslaitosta. Siitä, miten vaikea niihin asioihin on puuttua, on esimerkkinä se, että kun liikennetapaturmassa lapsen tulevaisuuden eläkettä lasketaan, se riippuu siitä, että jos hän on työläisen lapsi, hänelle lasketaan työläisen palkka, ja jos hän on akateemisesti koulutetun lapsi, hänelle lasketaan akateemisesti koulutetun palkka tulevaisuudessa. Näihin ei pääse edes lakipykälillä puuttumaan. Tämä on nyt tutkittu.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. U. Anttila perusteli, miksi hän ei kannata meidän hylkäysehdotustamme, sillä, että Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa on erilaisia asioita käsittelyssä ja jos potilasvahinkoasiat tulisivat sinne, käsittelijät voisivat saada vihiä toisista asioista ja tietosuoja kärsisi. Jos ed. U. Anttila vaivautuisi tutkimaan Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen käsittelemiä asioita, niin ne ovat kyllä hyvin kaukana toisistaan ja varmasti erilaisia. Potilasvahinkoasiat eivät varmasti tulisi samojen esittelijöiden käsiteltäväksi eivätkä tule, voin sanoa sen suoraan näin, koska näitä asioita on niin paljon ja sinne tarvittaisiin itse asiassa lisää esittelijöitä. Tämä on ainakin erittäin huono perustelu olla kannattamatta meidän ehdotustamme.

Ed. V e h k a o j a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Potilasvahinkoasioissa oikeusturva toteutuu ainoastaan, jos on riittävästi resursseja ja myös jos organisointi on järjestetty mahdollisimman puolueettomalla tavalla.

Itselleni jäi kyllä se käsitys, että ajatus potilasvahinkoasiain sijoittamisesta Terveydenhuollon

oikeusturvakeskukseen heräsi liian myöhäisessä vaiheessa, että asiantuntijat olisivat vakavasti sitä enää ehtineet edes pohtia, mistä syystä pidän ed. Stenius-Kaukosen hylkäysesitystä asian ollessa nyt tässä vaiheessa ainoana oikeana toimenpiteenä.

Ed. U. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Stenius-Kaukoselle toteaisin, että nimenomaan Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen lausunnossa epäiltiin tiettyjä ristiriitoja potilasvahinkolautakunnan sijoittamisesta sen yhteyteen. Mielestäni tämän instanssin näkemykset asiasta pitää ottaa huomioon. Asiaa kuulemma oli selvitetty aikaisemmin jo entisen lääkintöhallituksen aikana, että sikäli tämä ei tullut aivan uuteen valmisteluun ja uuteen selvittelyyn valiokuntakäsittelyn yhteydessä.

Todellakin kysymys potilasturvallisuudesta tietenkin on erittäin tärkeä, ja tilannetta on myös seurattava tämän esityksen myötä. Mutta toivon, että se, että käsittelyajat lyhenevät, parantaisi kokonaisuudessaan tilannetta.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Suomalaiseen poliittiseen kulttuuriin ei ole kuulunut se, että tunnustetaan virheitä. Itse kuitenkin olen valmis myöntämään, että nimenomaan tämän lain käsittelyn yhteydessä valiokunnassa epäilyksistäni huolimatta kuitenkin annoin periksi tai en itse asiassa tajunnut, mistä kaikesta tässä onkin kysymys.

Tässä mielessä, arvoisa puhemies, kannatan ed. Stenius-Kaukosen tekemää hylkäysehdotusta, vaikka myönnän, että teemme sen tänään täällä yllättäen. Mutta aivan viime hetken tietojen perusteella, jotka olen juristeilta tänään saanut, haluan näin tehdä.

Nimittäin kun täällä mm. ed. U. Anttila totesi, että hän ei ole valmis muuttamaan kantaansa sen takia, että hän olettaa, että käsittelyajat nopeutuvat, niin, ed. Ulla Anttila, käsittelyaikojen nopeuttaminen on vain yksi asia. Mutta hyvin tärkeä asia, keskeinen itse asiassa potilasvahinkolain kannalta ja potilaiden oikeusturvan kannalta, on se, ovatko meillä jatkossa potilasvahinkolain mukaiset käsittelyt riippumattomassa elimessä vai ei. Tosiasia on se, että tällä hetkellä sosiaali- ja terveysministeriön oikeusturvakeskuksen yhteydessä toimiva lautakunta on riippumaton elin ja sen riippumattomuutta ei kukaan ole asettanut kyseenalaiseksi, eikä tämä lakiehdotus ole myöskään lähtenyt siitä liikkeelle, että olisi järjestelmä tässä suhteessa jollakin tavalla puutteellinen. Tämä lakiesitys on annettu, kuten kaikki tämän hallituksen antamat lakiesitykset, säästösyistä, resurssisyistä.

Kuten ed. U. Anttila ja muut sosiaali- ja terveysvaliokunnan edustajat hyvin muistavat, oikeusturvakeskuksen edustaja johtaja Paula Kokkonen, kun hän oli valiokunnassa kuultavana, totesi, että se on toiminut muutoin hyvin, paitsi että odotusajat ovat kohtuuttoman pitkiä, käsittelyajat voivat olla jopa yhdeksän kuukautta, koska ei ole annettu riittävästi resursseja.

Kuten lain perusteluistakin käy hyvin ilmi, siitä huolimatta, että tämä resurssipula on ollut tiedossa ja pitkät käsittelyajat ovat tiedossa, asiaa ei ole korjattu, koska perusteluista käy ilmi, että vuonna 90 annettiin hallituksen esitys laiksi potilasvahinkolain 5 ja 11 §:n muuttamisesta, mutta kun sitä ei ehditty käsitellä ennen valtiopäivien päättymistä, asia raukesi. Eli kyseessä on itse asiassa pitkäaikainen tieto siitä, että resurssipula on ja sitä pitäisi korjata. Kun valtiolla on virkamiehiä, joita pitäisi varmasti uudelleensijoittaa, näin olisi voitu tässäkin asiassa tehdä mutta sitä ei haluttu. Siksi on syytä kysyä, miksi tämä nyt siirretään Potilasvakuutusyhdistyksen tehtäväksi. Potilasvakuutusyhdistyshän on vakuutusyhtiöiden, kaikkien yksityisten vakuutusyhtiöiden muodostama yhdistys, (Ed. Laakso: Juuri siksi!) sen takia — aivan, ed. Laakso — se ollaan sinne siirtämässä.

Nyt se, mikä on olennainen seikka tässä: Tämä tulee säästämään valtion varoja mutta kuntien menot tulevat jälleen kerran lisääntymään. Nimittäin potilasvakuutuksen maksuista kunnat maksavat noin 85 prosenttia, koska kunnat tietenkin ovat pakotettuja vakuuttamaan omalta osaltaan terveydenhuollon toimintansa, mikä on oikein, niin kuin yksityisetkin joutuvat. Siis potilasvahinkovakuutuksen maksuista kunnat maksavat noin 85 prosenttia. Tällä hetkellä, kun vahinkovakuutuslautakunta on ollut sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä, valtio on maksanut siitä aiheutuvat hallintokulut. En puhu niistä korvauksista, mitä asiakkaat saavat, ne eivät varmaan muutu, sitä en ollenkaan usko.

Mutta joka tapauksessa hallintokustannukset tulevat kasvamaan. Nimittäin kun vahinkolautakunta on ollut STM:n yhteydessä, siellä on käytetty asiantuntija- ja lausuntopalkkioiden osalta valtion taksoja elikkä valtion erittäin alhaisia asiantuntijapalkkioita, mutta varmasti ed. Tainakin tietää, kun se menee yksityisten vakuutus-

yhtiöiden yhteyteen, on aivan luonnollista, että siellä tulee vähintään nolla perään asiantuntijapalkkioihin. Jokainen, joka tietää, mitä vakuutusyhtiöiden asiantuntijat ottavat palkkiota, tietää, että ne palkkiosummat alkavat vähintään neljällä numerolla, kun tällä hetkellä valtion taksat ovat kolminumeroisia summia ja voi sanoa, että lähempänä 100:aa markkaa kuin 1 000:ta markkaa.

Arvoisa puhemies! Tämä on todella minusta nyt ongelma, että me olemme tekemässä ratkaisua, joka siltä osin voi parantaa potilaiden oikeusturvaa, että käsittelyajat voivat lyhentyä, mikäli sinne otetaan resursseja. Mutta tässä tehdään iso periaatteellinen ratkaisu myöskin siirtämällä asioiden käsittely yksityiselle sektorille suoraan vakuutusyhtiöiden valvontaan. Näinhän se tulee tapahtumaan. Vakuutusyhtiöt sitten valvovat itse itseänsä. Tämä on hyvin kummallinen ja outo tilanne.

Korostan edelleen sitä, että tämä asia olisi voitu ratkaista siten, että oikeusturvakeskuksessa olisi lisätty resursseja siirtämällä valtiolla juristeja, joita varmasti on jäämässä työttömäksi, jotta olisi voitu ylläpitää tämä tällä hetkellä riippumaton potilasvahinkolautakunta.

Silloin kun potilasvahinkolakia aikoinaan säädettiin, mietittiin myöskin muita malleja. Esimerkiksi kun perustettiin Potilasvakuutusyhdistys, harkittiin myöskin sitä, olisiko potilasvahinkokorvaukset tullut suorittaa Kansaneläkelaitoksen kautta tai jopa kuntien eläkevakuutuksen kautta, mikä tietysti olisi ollut vähän outo järjestelmä. Korostan sitä, että ei ollut kyseessä ainoastaan yksi malli silloinkaan.

Arvoisa puhemies! On ehkä hyvä muistaa, että potilasvahinkotapauksia on ollut hyvin runsaasti, ja on pelättävissä, että kun nyt valtion ja kuntien toimenpitein terveydenhuollon resursseja leikataan, saattaa käydä niin, että todella nämä tapaukset, siis korvausvaatimukset, tulevat lisääntymään, kun ei ole riittävästi henkilöstö- ja muita resursseja terveydenhuollossa. Onhan ihan selvää, että virhemahdollisuus työssä kasvaa terveydenhuollossa, kun työpaine lisääntyy.

Esimerkiksi Potilasvakuutusyhdistykselle tehtiin vuoden 1992 aikana 5 168 vahinkoilmoitusta, kun vuonna 1991 ilmoituksia oli runsaat 4 000. Kun potilasvahinkolaki tuli voimaan 1.5.1987, niin viime vuoden loppuun mennessä näitä vahinkoilmoituksia ja korvausvaatimuksia on siis tehty lähes 20 000, eli kyseessä ei ole mikään aivan vaatimaton asia vaan hyvin tärkeä ja keskeinen asia. Sinällänsä tämä potilasvahinkolaki on erittäin tarpeellinen, ja sitähän vahvistimme myöskin säätämällä täällä eduskunnassa lain potilaan oikeuksista.

Todellakin korostan sitä, että minusta tämä laki nyt pitäisi hylätä. Ministeri Huuhtaselta toivoisin, että ministeriönne pystyisi järjestämään nykyisen lain puitteissa riittävät resurssit sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä olevalle potilasvahinkolautakunnalle siten, että voitaisiin nopeuttaa vahinkoilmoitusten käsittelyä. Ne ovat todella kohtuuttoman pitkät.

Mutta ettemme siirtäisi asiaa nyt pois ministeriön valvonnasta, niin kuin nyt tulee tapahtumaan, korostan myös sitä, että kilpailuvirasto on kiinnittänyt huomiota vakuutusyhtiöiden kilpailunrajoituksiin. Saattaa hyvin olla, että myöskin tämän lain hyväksymisen jälkeen, jos se täällä hyväksytään, kilpailuvirastolla onkin asiaan sanottavaa, joten toivon todella, että lakiesitys hylättäisiin, vaikka näin myöhäisessä vaiheessa olemme tämän valaistuksen saaneet.

Sosiaali- ja terveysministeri H u u h t a n e n : Herra puhemies! Toistan vielä, mitä sanoin ed. Stenius-Kaukosen puheenvuoroon liittyen. Tätä asiaa on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä todella huolella. Olemme nähneet asian siten, että varsinainen asiain käsittely tulee olemaan todella objektiivista, potilaan edun mukaista. Uudistus on siinä, että rahoitus tästä toiminnasta tulee vakuutusyhtiöiden kontolle, minkä uskoisin lisäävän ehkäisevää toimintaa siihen suuntaan, että yhä vähemmän näitä käsiteltäviä asioita olisi.

Potilasvahinkolautakunnan jäsenet tullaan valitsemaan hyvin huolella ja erityisesti välttäen kaikkia sidoksia etujärjestöihin ja maksajakuntaan päin.

Pidän tätä uudistusta hyvänä ja olen itse asiassa helpottunut siitä, että myös valiokunta on käsitellyt asiaa hyvin tarkoin ja kuullut eri asiantuntijoita ja päätynyt samaan ratkaisuun, mihin ministeriö on päätynyt. Missään tapauksessa tätä lakia ei tule hylätä.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Tässä keskustelussa on omituinen piirre. Kun ed. Stenius-Kaukonen, johon näissä asioissa yleensä kyllä luotan kuin vuoreen, esitti oman näkemyksensä, niin jopa aloin olla sitä mieltä, että näin varmasti on siitä huolimatta, että nämä edustajat ovat olleet asianomaisessa valiokunnassa asiasta keskustelemassa ja myöhäisherätys tulee vasta täällä salissa. Mutta nyt mitä

enemmän asiasta on keskusteltu, ja erityisesti kun ed. O. Ojala jatkoi puhetta näin pitkään, niin vene kääntyi toiseen suuntaan ja olen täysin vakuuttunut siitä, että tätä esitystä ei missään tapauksessa pidä hylätä.

Tässä on vähän samanlainen tilanne kuin todella liikennepuolella, missä on vastaavanlaista toimintaa aikanaan ollut. Se on toiminut varsin hyvin, ja tässäkin tapauksessa minä luulen, että suuntaus on positiivinen saman suuntaisesti kuin äsken mainitsemallani alueella. Se on sitten eri asia, jos tulevaisuudessa nähdään jotakin korjaamisen tarvetta, mutta ei nyt noin vain yhtäkkiä lähdetä heittelemään lakia nurin, kun valiokunnassa on kuultu asiantuntijoita. Yhtäkkiä vain saadaan jostakin syystä täällä ajatus, että kaadetaan tämä systeemi.

Olen täysin vakuuttunut kuunneltuani ed. O. Ojalan ja ministeri Huuhtasen puheenvuorot, että sormi vain vakavasti vihreälle napille, niin siitä se lähtee.

Ed. U. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Jottei ed. Outi Ojalan puheenvuorosta jäisi väärää vaikutelmaa kiinnittäisin huomiota siihen, että tämän lakiehdotuksen 11 § pitää edelleen sisällään sen ajatuksen, että valtioneuvosto nimeää potilasvahinkolautakunnan. Nimeäminen ei siis muutu muuksi eli ei sinne valita vain tiettyjen intressiryhmien edustajia. Siinä mielessä lautakunnan objektiivisuus ei ole kummemmin vaarassa. Rahoitusjärjestely muuttuu ja tietysti siitä asiasta voidaan olla monta mieltä. Mielestäni vain siitä, jos epäillään, että nyt lautakunnan objektiivisuus todella ratkaisevasti vaarantuu, herää kysymys, ovatko lautakunnan jäsenet jotenkin paremmin lahjottavissa tämän organisaatiokaavion myötä.

Sinänsä valiokuntahan on kiinnittänyt huomiota siihen, että tilannetta pitää seurata. Olen siitä toki samaa mieltä, että kysymys on niin vakava, että totta kai asiaa on seurattava, jotta trendi ei pääsisi muuttumaan.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Lisäisin vielä edellisiin vastauspuheenvuoroihin sen, että kun asiaa valiokunnassa käsiteltiin, kaikki tahot olivat erittäin tyytyväisiä lakimuutokseen ja toivoivat, että tämä muun muassa nopeuttaa potilasvahinkojen käsittelyä. Olen hämmästynyt siitä voimakkaasta kritiikistä, jota ed. O. Ojala täällä mm. esittää.

Mitä sitten tulee siihen, siirtyykö tässä kustannuksia valtiolta kunnille, näin todella tapahtuu, mutta kerrankin se on aivan oikeudenmukaista. Potilasvahingothan tapahtuvat kuntien ylläpitämissä terveydenhuoltolaitoksissa, sairaaloissa ja muissa. On siis kysymys niistä vahingoista, joita aiheutuu kuntien laitoksissa, joten on aivan oikeudenmukaista ja kohtuullista, että silloin myös kustannukset, mitä vakuutuksesta aiheutuu, kerätään sieltä. Tässä tapauksessa, kun on esitetty kritiikkiä kustannusten siirrosta, se on mielestäni aiheetonta.

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Ed. Taina, en tiedä, ymmärrättekö ollenkaan mistä on kysymys. Totta kai kunnat ovat tähänkin asti maksaneet korvaukset silloin, jos vahinkoja on. Kysymys on nyt siitä, missä ylläpidetään instanssi, joka käsittelee näitä asioita, elikkä vahinkovakuutuslautakunta. Se siirtyy nyt Potilasvakuutusyhdistyksen yhteyteen. Siellä tulevat hallintokulut olemaan huomattavasti suuremmat kuin mitä ne tällä hetkellä ovat olleet sosiaali- ja terveysministeriössä, ja ne peritään vakuutuksenottajilta eli kunnilta. Tämä tästä.

Ministeri Huuhtanen totesi, että rahoitus siirtyy nyt vakuutuslaitoksille. Näinhän voi ajatella, että se ensi vaiheessa on, mutta tosiasiassahan rahoitus siirtyy kunnille, kuten totesin, koska kunnat, jotka ottavat pääosin vakuutukset, maksavat ne, ja rahoituslaitos eli vakuutuslaitos voi periä huomattavasti korkeampia kuluja kuin mitä tällä hetkellä peritään, kun lautakunta on ollut Stakesin piirissä.

Ed. Aittoniemen puheenvuoroon: Hänen mielipiteensä täällä vaihtelevat niin useasti, että olen pahoillani, jos oma pitkä puheenvuoroni käänsi hänen mielipiteensä, mutta toivoisin kuitenkin, että hän vielä harkitsisi.

Mitä tulee siihen, kun ed. Taina väitti, että kaikki asiantuntijat olivat lain hyväksymisen kannalla, niin se ei pidä paikkaansa, ed. Taina. Te muistatte varmasti oikein hyvin, että Kuntaliiton lakimies vastusti lakiesitystä mutta Kuluttajaliiton edustaja kannatti. Minä luulen, että hän ei kyllä kannattaessaan tiennyt, mitä hän teki. Olen nimittäin selvitellyt asiaa jälkikäteen. He eivät ehkä ihan tarkkaan tienneet, että tällä hetkellä kyseessä on jo riippumaton elin.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Toivoisin, että ed. Aittoniemi lukisi, ketkä olivat valiokunnan kokouksessa läsnä. Itse olin silloin eduskunnan virallisella matkalla. Mutta en tällä sitä kantaani halua puolustella, että nyt esitämme hylkyä. Ministeri Huuhtasen äskeinen

lausuma, että hän on helpottunut, että valiokunta on asettunut lain hyväksymisen kannalle, on mielestäni aivan riittävä näyttö siitä, että tässä on kysymys asiasta, josta ministerikään ei ole ollut varma, tehdäänkö oikein, kun näin esitetään. Tämä on riittävä sinetti sille, että laki pitäisi nyt hylätä.

Sosiaali- ja terveysministeri H u u h t a n e n : Herra puhemies! Ed. Stenius-Kaukonen ei kuunnellut tarkasti. Sanoin nimenomaan, että olen helpottunut siitä, että valiokunta on käsitellyt asiaa hyvin perusteellisesti aivan kuin ministeriössäkin tätä asiaa käsiteltiin äärimmäisen perusteellisesti. Itsekin pysähdyin tämän asian kohdalla ja pyysin esittelevät virkamiehet uudelleen kertomaan, onko asia kaikilta osin ja myös tältä osin sellainen kuin miltä se näyttää. Kävimme asian läpi huolella ja totesimme, että kyse on edelleenkin täysin objektiiviseksi tehtävästä potilasvahinkolautakunnasta. Kyse on rahoituksen uudelleenjärjestelystä, ja näimme, että se tulisi ehkäisemään potilasvahinkoja sen takia, että esimerkiksi kunnat joutuvat maksamaan sitä enemmän, mitä enemmän potilasvahinkoja on. Tässä suhteessa pidän tätä rahoitusjärjestelyä hyvin tarkoituksenmukaisena. Näin ollen laki on kaikilta osin hyvin pitävä.

Ed. S k i n n a r i : Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että tämä keskustelu on käyty tästä asiasta, sillä kyllä meillä, ei tämän asian ja tämän organisaation yhteydessä vaan yleensäkin näiden oikeusturvakysymysten osalta ollaan sosiaali- ja terveyspuolellakin tultu tilanteeseen, jossa voidaan kysyä, mikä kansalaisten oikeusturva on. (Ed. Stenius-Kaukonen: Ei ole, kaikissa ovat käsittelyajat pidentyneet!) Tässä mielessä käsittelyajat tai mitkä tahansa asiat ovat yhteinen ongelma. (Ed. Stenius-Kaukonen: Ja hylyt lisääntyneet!) Mikä yleensäkin on tämän tyyppisissä asioissa kontrolli? Aika usein esimerkiksi oikeusturvayhdistyksien taholta kysytään, mikä on vaikkapa esimerkiksi perustuslakivaliokunnan rooli, kun tutkitaan oikeuskanslerin ja oikeusasiamiehen toimintaa, ja millä tavoin eduskunta seuraa, että lait, jotka täällä käsitellään, johtavat siihen tulokseen kuin minkä eduskunta on uskonut kansalaisen oikeusturvan olevan.

Mitä valiokuntakäsittelyyn tulee, niin tässä nyt on tuotu esille eri asiantuntijoiden myönteiset ja kielteiset lausunnot. Näiden tuloksena, vaikkei tämä ole mikään puoluepoliittinen asia, myös sosialidemokraattinen ryhmä kallistui sille kannalle, että tässä tilanteessa hallituksen esitys on hyväksyttävissä oleva. Vaikka kritiikin sävy on ehkä terävöitynyt, ei tässä ole mielestäni tullut esiin kuitenkaan mitään sellaista, että meidän pitäisi tätä kantaa muuttaa. Mutta kaikki se, mitä edustajien Stenius-Kaukonen ja O. Ojala taholta on tuotu esille, on kyllä sellaista, joka ministeriön pitää ottaa vakavasti.

Ed. T a i n a : Arvoisa puhemies! Valitettavasti valiokunnassamme on paljon asioita, joita kritisoidaan ja joihin suhtaudutaan kielteisesti. Siitä syystä ne esitykset, joihin suhtaudutaan myönteisesti, jäävät erityisesti mieleen. Tämä potilasvahinkolautakuntaa koskeva lakiesitys on niitä, joita ne, joita asia koskee, ovat valiokunnassa kehuneet. Todellakin unohdin, että Kuntaliitto esitti tästä kielteisen kannanoton, joka perustui siihen näkemykseen, että hallintokulut, olikohan pari miljoonaa markkaa, jotka valtio on maksanut, siirtyvät kuntien maksettavaksi. He kritisoivat ennen kaikkea sitä. Mutta kuten jo aikaisemmin totesin, tällä kertaa on aivan oikeudenmukaista, että kunnat huolehtivat näistä kustannuksista, koska on kyse kunnissa tapahtuvista potilasvahingoista.

Ed. L a a k s o : Herra puhemies! Ministeri Huuhtanen on useampaan kertaan todennut, että valtioneuvoston asettama potilasvahinkolautakunta tulee olemaan objektiivisesti koottu ja puolueeton asiantuntijaelin, joka ei edustaja mitään intressiryhmiä. Epäilen vahvasti, tuleeko käytännössä näin tapahtumaan. Pelkään sitä, että potilasvahinkolautakunta, koska se on erittäin tärkeä mm. vakuutusyhtiöiden intressien kannalta, tulee hyvin pitkälle kokoonpanoltaan heijastamaan myös vakuutusyhtiöiden toiveita ja tahtoa.

Jos todellakin asianlaita olisi niin kuin ministeri Huuhtanen esittää, niin miksi objektiivisuuden, puolueettomuuden ja intressiryhmistä irrallaan olemisen vaatimusta ei ole lisätty itse lakiin? Lakihan ei puhu mitään siitä, minkälainen potilasvahinkolautakunta tulisi olemaan kokoonpanoltaan.

Ed. V e h k a o j a : Arvoisa puhemies! Ongelmat liittyvät mielestäni valmisteluun, sillä kun itse tein valiokunnassa tätä koskevan kysymyksen, niin asiantuntijat olivat lähinnä hölmistyneitä siitä vaihtoehdosta, että Terveydenhuollon oikeusturvakeskus olisi voinut olla

tämä instanssi. Näin tulee esiin se, että uusi Terveydenhuollon oikeusturvakeskus ei aivan ilmeisestikään ole vielä löytänyt uutta paikkaansa hallinnon kokonaisuudessa. Me olemme nyt senkin ongelman kanssa tekemisissä, että teemme tässä yhteiskunnassa niin nopeita hallinnon muutoksia, että lainsäädännössä ei pystytä oikeastaan valmistelun puolella pysymään mukana ja jää näkökulmia avaamatta. Tilannetta ei tavallaan riittävän laajasti ja nopealla tempolla hallita.

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Ed. Tainan puheenvuoron johdosta on kyllä pakko todeta, että me emme kuulleet yhtään henkilöä, joka olisi tämän prosessin läpikäynyt, valittanut potilasvahinkolautakuntaan. Ei pidä antaa vääriä tietoja täällä edustajille. Me kuuntelimme kuluttajien edustajia, ja itse todella hämmästelin heidän myönteistä kannanottoaan tähän, koska valitettavasti kielteisiä kokemuksia potilasvahinkolautakunnan toiminnasta on aika paljon ihmisillä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylättäisiin.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka hyväksyy lakiehdotukset, äänestää "jaa"; jos ei voittaa, on lakiehdotukset hylätty.

Puhemies: Ilmoitan, että pöytäkirjaan merkitään, miten kukin edustaja on äänestänyt.

"Jaa" äänestävät seuraavat edustajat:

Aittoniemi, Ala-Nissilä, Alaranta, Anttila S-L., Anttila U., Antvuori, Aula, Backman, Bell von, Björkenheim, Enestam, Haavisto, Hacklin, Hassi, Hautala, Heikkinen, Huuhtanen, Häkämies, Hämäläinen, Ihamäki, Iivari, Isohookana-Asunmaa, Jaakonsaari, Jansson, Jouppila, Jurva, Järvilahti, Jääskeläinen, Jäätteenmäki, Kaarilahti, Kalli, Kallis, Kankaanniemi, Kasurinen, Kautto, Kivelä, Kohijoki, Koistinen, Komi, Korkeaoja, Korva, Koski, Koskinen, Kuittinen, Laakkonen, Lahikainen, Lahti-Nuuttila, Laitinen, Laivoranta, Laukkanen M., Laurila, Lax, Lehtinen, Lehtosaari, Liikkanen, Lindqvist, Lipponen, Louekoski, Luhtanen, Luttinen, Luukkainen, Malm, Markkula, Morri, Muttilainen, Myller, Mäkelä, Mäki-Hakola, Mäkipää, Niinistö, Nikula, Nordman, Nyby, Näsi, Ojala A., Paakkinen, Paloheimo, Perho-Santala, Puisto, Pulliainen, Pura, Pykäläinen, Rajamäki, Rask, Rauramo, Rehn E., Rehn O., Renko, Roos T., Rossi, Ryynänen, Röntynen, Saapunki, Saari, Saario, Saastamoinen, Sasi, Savela, Savolainen, Seivästö, Skinnari, Suhola, Suhonen, Taina, Takala, Tiuri, Tuomioja, Turunen, Törnqvist, Ukkola, Urpilainen, Vanhanen, Vihriälä, Viinanen, Viljamaa, Viljanen, Virrankoski, Vistbacka, Vuorensola, Vuoristo, Vähänäkki, Väistö ja Zyskowicz.

"Ei" äänestävät seuraavat edustajat:

Aho R., Apukka, Astala, Halonen, Helle, Korhonen, Laakso, Laaksonen, Leppänen P., Lindroos, Ojala O., Polvi, Polvinen, Rimmi, Seppänen, Stenius-Kaukonen, Tykkyläinen, Vehkaoja, Vähäkangas ja Wahlström.

Poissa äänestyksestä ovat seuraavat edustajat:

Aho E., Ala-Harja, Alho, Andersson, Biaudet, Donner, Dromberg, Gustafsson, Hiltunen, Hurskainen, Jokiniemi, Juhantalo, Kalliomäki, Kanerva, Karhunen, Kauppinen, Kekkonen, Kemppainen, Kuuskoski, Kääriäinen, Lahtinen, Laine, Lamminen, Laukkanen V., Leppänen J., Linnainmaa, Louvo, Mattila, Metsämäki, Moilanen, Mölsä, Norrback, Ollila, Paasio, Pekkarinen, Pelttari, Pesälä, Pietikäinen M., Pietikäinen S., Pokka, Puhakka, Ranta, Renlund, Riihijärvi, Rinne, Roos J., Rusanen, Räty, Rönnholm, Salolainen, Tennilä, Toivonen, Uosukainen, Varpasuo, Väyrynen ja Westerlund.

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 20 ei-ääntä; poissa 56. (Ään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt lakiehdotukset.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

Ed. Toivonen merkitään läsnä olevaksi.

---

13) Ehdotus laiksi maatalousyrittäjien eläkelain 1 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 183
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 23

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

14) Ehdotukset laeiksi maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslain ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 185
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 24

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

15) Ehdotukset laeiksi valtion eläkerahastosta annetun lain ja valtion liikelaitoksista annetun lain 25 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 175
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 25

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Tässä laissa ehdotetaan valtion eläkerahastoa koskevan lain muuttamista. Valtion palveluksessa olevillekin määritellään tässä pysyvästi velvollisuus osallistua eläkkeiden rahoitukseen. Silloin, kun tätä asiaa yksityisen sektorin lakien osalta käsiteltiin kesäkuussa, emme pitäneet oikeana sitä, että tämä pysyvästi laissa säädetään.

Tähän esitykseen liittyy myös eläkerarahaston hallinnon kehittäminen. Tässä yhteydessä kannattaa kiinnittää huomiota siihen, että valtion eläkerahaston osalta esitetään, kun siinä nyt on kuusi jäsentä, että kolme jäsentä olisi valtion virkamiesten ja työntekijöiden edustavimpien keskusjärjestöjen ehdottamia henkilöitä. Tässä on huomattavasti demokraattisempi esitys kuin seuraavassa asiassa, josta tulemme tekemään muutosehdotuksen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

16) Ehdotus laiksi kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 173
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 26

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Siitä, mihin äsken päätin, jatkan kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain muutoksen yhteydessä. Tässä on vastaavanlainen rahasto, mutta lakiesityksessä ei esitetä, että olisi kolme kuntien palveluksessa olevien järjestöjen nimeämää edustajaa, ja kahdestakin järjestöt ovat saaneet riidellä. Ei ole haluttu toteuttaa sitä, mitä kunnallisalan virka- ja työehtosopimusneuvotteluissa on jo sovittu. Kun kuntien katsotaan olevan autonomisia, niiden osalta on erilainen järjestely.

Kuntien eläkesäännöissä säännöstellään paljon sellaisia asioita, mitkä muiden eläkkeiden osalta ovat laeissa, mutta kun on kysymys tämän

tyyppisistä asioista, niin mielestäni kuntien palveluksessa oleva henkilöt eivät voi olla huonommassa asemassa. Eikä tässä voi vedota kuntien itsehallintoon, että eläkeasioita ei pitäisi käsitellä kuten kaikkien muiden, niin valtion kuin yksityisen sektorin, työntekijöiden eläkeasioita.

Herra puhemies! Ehdotan vastalauseen mukaisesti seuraavan lausuman hyväksymistä: "Valiokunnan saaman tiedon mukaan vuonna 1991 sovitun tulopoliittisen kokonaisratkaisun perusteella käydyissä kunnallisalan virka- ja työehtosopimusneuvotteluissa on sovittu eläkevakuutuksen hallituksen kokoonpano muutettavaksi siten, että kaksi hallituksen jäsenistä ja heidän varajäsenensä edustavat palkansaajajärjestöjä. Tämä sopimuksen kohta ei ole toteutunut. Mikäli tulopoliittisen kokonaisratkaisun 1992—1993 perusteella solmittua sopimusta eläkevakuutuksen hallituksesta ei noudateta, eduskunta edellyttää hallituksen antavan esityksen kunnallisten viranhaltijain ja työntekijäin eläkelain 5 §:n muuttamisesta sopimuksen mukaiseksi."

Ed. S k i n n a r i : Herra puhemies! Esitys jonka ed. Stenius-Kaukonen toi esille, on nimenomaan palkansaajajärjestöjen toimihenkilöosapuolen kannalta hyvin tärkeä. Toivoisin, että nyt kokoomus erityisesti, joka esiintyy toimihenkilöiden asioiden hoitajana ainakin teoreettisella tasolla, voisi edes olla tässä asiassa mukana, jotta sopimus toteutuisi sillä tavoin kuin toimihenkilöpuolella on edellytetty. Kunnalliset eläkerahat ovat yksi sellainen hyvin tärkeä asia, jossa myös palkansaajapuolen pitää hallinnossa olla tasapuolisesti mukana.

Kannatan tehtyä ehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. Skinnarin kannattamana ehdottanut vastalauseeseen sisältyvää perustelulausumaa.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. Stenius-Kaukosen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 76 jaa- ja 53 ei-ääntä; poissa 70. (Ään. 6)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

17) Ehdotus työvoimapalvelulaiksi

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 102
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 7

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetty lakiehdotus voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelu:

Ed. P. L e p p ä n e n : Arvoisa puhemies! Vuokratyö on ongelma-alue, koska siihen liittyy valvontaongelmia ja kun työsuojeluviranomaisilla on rajoitetut resurssit. Kun tämä laki ja siihen liittyvät säädökset on nyt tarkoitus poistaa, ehdotan, jotta tämä ongelma ei jatkuisi tulevaisuudessa, seuraavaa lausumaa:

"Eduskunta edellyttää, että työvoiman vuokrauksesta annetaan pikaisesti asetus, johon sisällytetään voimassa olevan työvoiman vuokrauksesta annetun asetuksen 11 ja 18 §:n säännökset työvoiman ja palvelua ostavan yrityksen suojasta."

Tämä sen vuoksi, että koska aikaisempi asetus kumotaan, nämä pykälät pitäisi ottaa huomioon uudessa asetuksessa.

Ed. L a i t i n e n : Herra puhemies! Ed. P. Leppäsen esittämin perustein kannatan hänen tekemäänsä perustelulausumaehdotusta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. P. Leppänen ed. Laitisen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: "Eduskunta edellyttää, että työvoiman vuokrauksesta annetaan pikaisesti asetus, johon sisällytetään voimassa olevan työvoiman vuokrauksesta annetun asetuksen 11 ja 18 §:n säännökset työvoiman ja palvelua ostavan yrityksen suojasta."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotus hyväksytään.

Lakiehdotuksen kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi on päätettävä perusteluja koskevasta ehdotuksesta.

Äänestys ja päätös:

Mietintö "jaa", ed. P. Leppäsen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 72 jaa- ja 61 ei-ääntä; poissa 66. (Ään. 7)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

18) Ehdotukset laeiksi työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely
Hallituksen esitys n:o 103
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 8

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

Asia on loppuun käsitelty.

P u h e m i e s : Täysistunto keskeytetään ja sitä jatketaan kello 14.40.

Täysistunto keskeytetään kello 14.28.

Täysistuntoa jatketaan

kello 14.50.

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Tulevaisuuspoliittisen valiokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tulevaisuuspoliittinen valiokunta on valinnut puheenjohtajakseen ed. Paloheimon ja varapuheenjohtajakseen ed. Kalliomäen.

---

19) Ehdotus laiksi sotilasvammalain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 169
Toivomusaloitteet n:ot 170 ja 193
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 27. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 6, 6 a, 9, 10, 15, 16, 18, 25, 29 ja 29 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

20) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 117
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 28. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta
ensimmäisen lakiehdotuksen 12, 12 a, 12 b ja 13 §, 13 a ja 13 b §, 13 a §:n edellä oleva väliotsikko, 14 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 1 ja 9 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,
kolmannen lakiehdotuksen 7 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,
neljännen lakiehdotuksen 9 ja 17 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,
viidennen lakiehdotuksen 10 ja 19 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä
kuudennen lakiehdotuksen 7 b sekä 7 d—7 f §, 2 b luvun otsikko, 23 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

21) Ehdotus laiksi nuorista työntekijöistä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 92
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 9. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, 1 luvun otsikko, 4—8 §, 2 luvun otsikko, 9—11 §, 3 luvun otsikko, 12—19 §, 4 luvun otsikko sekä 20 ja 21 § ja 5 luvun otsikko, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

22) Ehdotukset laiksi verotuslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 122
Lakialoite n:o 42/1991 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

23) Ehdotus laiksi perintö- ja lahjaverotuksen toimittamisesta vuonna 1994

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 217
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

24) Ehdotus laiksi eräistä poikkeuksista papiston erioikeuksiin

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 22
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 15

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 15.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

25) Ehdotus kirkkolaiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 23
Hallintovaliokunnan mietintö n:o 16

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on hallintovaliokunnan mietintö n:o 16.
Huomautan valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n säännöksestä, jonka mukaan muut kuin evankelis-luterilaiseen uskontunnustukseen kuuluvat eivät saa ottaa osaa asian käsittelyyn.

Keskustelu:

Ed. A l a r a n t a : Herra puhemies! Nyt ensimmäiseen käsittelyyn tullut kirkkolain muutos on melko historiallinen. Arvelen, että se ei kuitenkaan tässä talossa saa osakseen sille kuuluvaa suurta mielenkiintoa verrattuna johonkin sianlihan vientikustannuslakiin tai potilasvahinkolakiin, joita tänään on käsitelty.
Historiallista ja suurta uudistuksessa on ennen kaikkea se periaate, jolla nyt jaetaan kirkkoa

koskeva lainsäädäntö kahtia eduskunnan säätämään kirkkolakiin ja toisaalta kirkon oman päätöksenteon ja hallinnon alaiseen kirkkojärjestykseen.

Hallintovaliokunta on mietinnössään todennut sen ongelman, joka näitten asioitten eduskuntakäsittelyssä on, ja se on se, että eduskunta voi vain joko hylätä tai hyväksyä kirkkolakeja, ei tehdä niihin edes teknisiä korjauksia.

Tässäkin laissa olisi ollut mielestäni eräitä pykäliä, joita olisi pitänyt muuttaa. Käytin lain lähetekeskustelussa perusteellisemman puheenvuoron, jossa näitä hieman toin esille. Yksi niistä on se, että Ahvenanmaasta tulee nyt tällä lailla yksikielinen. Siellä voidaan perustaa yksikielisiä seurakuntia, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että ne muuttuvat ruotsinkielisiksi, vaikka Ahvenanmaa kuuluu ainakin vielä Suomeen.

Toinen vielä suurempi kummallisuus on se, että kun tuomiokapituli tekee vaalin tai virkaehdotuksen, esimerkiksi papin viran hakija, joka kokee tulleensa väärin kohdelluksi, saa tällä hetkellä voimassa olevan lain mukaan tehdä oikaisuvaatimuksen valtioneuvostoon mutta nyt uuden muutetun lain mukaan oikaisuelimenä toimii sama tuomiokapituli, joka on tehnyt ehdollepanon, muutettuna vain siten, että tuomiokapitulia täydennetään kahdella lisäjäsenellä. Tähänkään ei ole valiokuntakäsittelyssä valitettavasti ainakaan papereitten mukaan huomiota kiinnitetty.

Herra puhemies! Koska käsittelyajankohta on tällainen, aion palata yksityiskohtaisemmin asiaan toisessa käsittelyssä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

26) Ehdotukset laeiksi valtioneuvoston oikeudesta luovuttaa Karttakeskuksen hallinnassa oleva omaisuus perustettavalle valtionyhtiölle sekä Karttakeskuksesta annetun lain kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 164
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

27) Ehdotus laiksi opettajankoulutuslain 11 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 150
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 11.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Puhetta ryhtyy johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

---

28) Ehdotus laiksi taiteilijaprofessorin viroista ja valtion taiteilija-apurahoista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 154
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 12

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

29) Ehdotus laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 155
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 13

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

30) Ehdotus laiksi eräistä kirjailijoille ja kääntäjille suoritettavista apurahoista ja avustuksista annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 201
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 14

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

31) Ehdotukset laeiksi lääkelain, sairausvakuutuslain 5 a ja 9 §:n sekä liikevaihtoverolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 101
Toivomusaloite n:o 166
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 29.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

32) Ehdotukset laiksi aikuisten järjestelmällisen hammashuollon toimeenpanon siirtämisestä ja laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 208
Toivomusaloite n:o 1156/1991 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 30

Ensimmäinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 30.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

33) Hallituksen esitys n:o 246 laeiksi kaupparekisterilain sekä toiminimilain 1 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

34) Ed. Ihamäen ym. lakialoite n:o 47 laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Ihamäki: Arvoisa puhemies! Syyskuun alussa eduskunnalle annettu hallituksen esitys n:o 116 tupakkalain muutokseksi oli pitkään odotettu ja toivottu lakiesitys. Lakiesityksessä painotettiin aivan oikein lasten ja nuorten tupakoinnin vähentämistä ja tupakoimattoman väestön suojelemista ympäristön tupakansavun haitoilta. Tervetullut uudistus hallituksen esityksessä oli myös markkinointirikkomusten käsittelyn ja ratkaisemisen siirtäminen markkinatuomioistuimen tehtäväksi samoin kuin se, että kunta saa enemmän liikkumamahdollisuuksia ja panoksia valvontatehtäviensä hoitamiseksi.

Hallituksen esitys oli tervetullut. Monien mielestä esitys oli oikean suuntainen mutta ei aivan riittävä. Siksi ehdotamme muutoksia hallituksen esitykseen ja olemme tehneet rinnakkaislakialoitteen. Ehdotamme tupakkatuotteiden myynnin ikärajan nostamista 18 ikävuoteen. Ehdotamme tupakointia vähentävään terveyskasvatukseen käytettäväksi vähintään yhden prosentin tupakkaveron tuotosta, mikä on myös Maailman terveysjärjestön suositus. Uudessa tupakkalaissa ei näet kiinnitetä lainkaan huomiota tehokkaan tupakointia vähentävän terveyskasvatuksen toimintaedellytysten turvaamiseen.

Tupakointi on suomalaisen väestön suurin terveysriski, sillä noin 7 000 suomalaisen lasketaan menehtyvän joka vuosi suoraan tai välillisesti tupakkaperäisiin sairauksiin. Tupakka on aiheuttaja tai ainakin vahva osatekijä monien hengityselinsairauksien, sydän- ja verisuonitautien, syövän ja allergisten tilojen syntymisessä.

Tupakansavu on tänä päivänä maamme suurimpia ympäristömyrkkyjä, sillä ympäristön tupakansavun hengittäminen vie nyky-Suomessa

50—60 tupakoimatonta suomalaista keuhkosyövän takia ennenaikaisesti hautaan. Tupakansavu on myös vahvin tunnettu terveysriski sydän- ja verisuonitautien synnyssä.

Tupakkalakimme tärkeimpiä perusteita oli lasten ja nuorten tupakoinnin ehkäiseminen. Kun tieteellinen tutkimustieto tupakan vahingollisuudesta on huomattavasti lisääntynyt, sen mukaan tulisi kiinnittää entistä suurempaa huomiota tupakkatuotteiden saatavuuteen lapsilla ja nuorilla. Vuosittain tupakkateollisuus tarvitsee Suomessa 15 000 uutta kuluttajaa lopettaneiden ja kuolleiden tilalle. Koska 90 prosenttia aloittaa tupakointinsa alle 20-vuotiaana, valtaosa näistä uusista kuluttajista on lapsia ja nuoria. Onkin huomattava, että aikuisiässä tupakoinnin aloittaminen on poikkeuksellista.

Tupakkatuotteissa oleva nikotiini aiheuttaa nopeasti huumeiden kaltaisen riippuvuuden nykykäsityksen mukaan. Tämän riippuvuuden on osoitettu syntyvän jo muutaman kokeilukerran jälkeen. Tämän vuoksi nuorena tupakoinnin aloittaneiden on myöhemmin vaikea lopettaa. Tutkimusten mukaan, mitä nuorempana lapsi on kokeillut tupakointia, sitä todennäköisemmin hänestä tulee päivittäin tupakoiva.

Tupakkatuotteiden ostoikärajan nostaminen 18 ikävuoteen helpottaisi myös valvontaa ja vähentäisi tulevaisuudessa vaaraa saada keuhkosyöpä ja muita sairauksia. 15-vuotiaana tupakoinnin aloittaneiden kuolleisuus on huomattavasti suurempi kuin 20-vuotiaana aloittaneiden. (Ed. Vähänäkki: Kuolleisuus on kaikilla sata prosenttia!) Tupakoinnin aloittamisen siirtyminen kymmenen vuotta myöhemmäksi laskisi arvioiden mukaan tupakoinnin aiheuttaman sairastavuuden puoleen. Tupakoinnin aloittaminen tai aloittamatta jättäminen on siis eräs merkittävimmistä nuoren terveyteen vaikuttavista tekijöistä. Yhdysvalloissa onkin lähes kaikissa osavaltioissa savukkeiden ostoikäraja 18 vuotta tai enemmän.

Vuonna 1976 eduskunta päätti yksimielisesti, että vähintään 0,5 prosenttia tupakkaveron tuotosta käytetään tupakoinnin vähentämistyöhön. Tämä tavoite ei ole koskaan toteutunut, vaan valmisteveron tuotosta on käytetty terveyskasvatukseen vain noin 0,2 prosenttia. Maailman terveysjärjestö suosittelee, että vähintään 1 prosentti tupakkaveron tuotosta tulisi käyttää tupakoinnin vähentämistyöhön.

Vuonna 1988 muutettiin tupakkalakia siten, että määrärahaa saa käyttää tupakoinnin vähentämistyön ohella myös muuhun terveyskasvatukseen ja terveellisten elämäntapojen edistämistyöhön. Kun määrärahojen käyttötarkoitus laajeni, tupakoinnin vähentämistyöhön käytettävien varojen määrä väheni. Tupakoinnin vähentämistyöhön käytettävän määrärahan merkitystä korostaa se, että Suomessa on noin miljoona tupakoivaa henkilöä. Valtaosa heistä katsoo tupakoivansa liikaa ja haluaisi lopettaa tupakoinnin, eli olemme auttamassa itse asiassa heitä myöskin tämän rahan oikean suuntaisella käytöllä.

Totean, että tupakkalain tarkoitus tuottaa savuton ympäristö on erittäin arvokas. Sitä tässä meidän rinnakkaislakiehdotuksessamme halutaan korostaa, mutta haluamme erityisesti tuoda esille sen, että nuorten tupakointi ja tupakan saatavuus tulee tehdä hankalammaksi ja vaikeammaksi, jotta mahdollisimman moni nuorena tupakointia ei aloittaisi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

35) Ed. Mäkelän ym. lakialoite n:o 48 laiksi kiinteistöverolain 22 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Ed. Mäkelä ei ole täällä omaa lakialoitettaan nyt esittelemässä, mutta kiinnittäisin huomiota siihen, että Helsingin kaupunki on lähettänyt valtioneuvostolle kirjelmän, jonka sisältö on aivan saman suuntainen kuin tämän ed. Mäkelän lakialoitteen. Olemme todella havainneet Helsingissä sen, että kun kiinteistövero joudutaan maksamaan yhdessä erässä, se saattaa olla monelle veronmaksajalle kohtuuton tilanne. Tässä mielessä ed. Mäkelä on todella kiinnittänyt huomiota erittäin vakavaan ongelmaan. Erityisesti on tiedossa monia eläkeläisiä, pienituloisia eläkeläisiä, joilla saattaa olla suuri tontti, rintamamiestontti, jossa on esimerkiksi rakennusoikeutta jäljellä. Näin ollen kiinteistövero, jolla nyt kunnat joutuvat valitettavasti paikkaamaan myös huonoa taloutaan jossain määrin, saattaa nousta kohtuutto-

man suureksi ja näin ollen myös kertasuorituksena olla aivan ylivoimainen.

Mutta olen kyllä sitä mieltä, että vaikka tämä lakiehdotus nyt etenisikin myönteisesti eduskunnassa, niin tämä ei kyllä kaikkia kiinteistöverolain säätämiseen liittyviä ongelmia tule poistamaan, vaan edelleenkin jää kohtuuttomia tilanteita, koska tiedän itse todella, että monet iäkkäät ihmiset, jotka eivät kovin hevin esimerkiksi yhteiskunnan apua lähde pyytämään, eivät edes rohkene lähteä anomaan kunnalta vapautusta kiinteistöverosta, vaikka hyvät perustelut olisivat olemassa.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä haluaisin myös kiinnittää huomiota siihen, että valtio omalta osaltaan toimii vähintään kyseenalaisesti tällä hetkellä, koska tiedän, että valtiovarainvaliokunnassa käsitellään hallituksen esitystä siitä, että kiinteistöverosta vapautettaisiin Helsingissä ensi vuonna ainakin Ooppera-kiinteistö, Kansallismuseo-kiinteistö ja Ateneum kuin myös Kansallisteatteri. Tuntuu todella erikoiselta, jos valtiovalta omalta osaltaan nyt lähtee luistelemaan vastuustaan. Mehän olemme pääkaupungissa ennen pitkää kohta siinä tilanteessa, että kun täällä on hyvin paljon julkisia rakennuksia, niin yksi ja toinen taho lähtee anomaan vapautusta ja kuvittelee, että jostakin taas rahaa kaupungin kassaan löytyy, kun vapautuksia myönnettäisiin.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, tuntuu siltä, että kiinteistöverolain osalta korjaustarvetta on enemmältikin olemassa. En pidä myöskään järkevänä sitä, että asuinkiinteistöistä, sanotaan esimerkiksi juuri omakotitaloista tai vastaavista, ja liikeyrityksistä kiinteistöveroprosentti nyt pakosta on sama, kun ei ole porrastusmahdollisuutta olemassa, että voitaisiin ne porrastaa erilaisiksi.

Samassa yhteydessä kun toivon, että ed. Mäkelän lakialoite otetaan käsittelyyn, mikä tietysti olisi poikkeavaa täällä eduskunnassa, toivon myös, että joka tapauksessa asiaan saataisiin korjaus ja kiinteistöverolakiin tehtäisiin nyt jo tiedossa olevat tarpeelliset muutokset.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

36) Puhemiesneuvoston ehdotus n:o 2 eduskunnan työjärjestyksen 18 b §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. O. O j a l a : Arvoisa puhemies! Mielestäni se, että puhemiesneuvosto on ryhtynyt tässä asiassa oikaisemaan eduskunnan piintyneitä työtapoja, on aivan oikein. Nimittäin kyllä minäkin olen sitä mieltä, että kun esimerkiksi 167 kansanedustajaa, kuten silloin kun ed. Paloheimo teki lakialoitteen, allekirjoittaa jonkin lakiesityksen, niin kyllähän sen pitäisi silloin todellakin johtaa toimenpiteisiin. Näin ei vain valitettavasti ole käynyt. Tämä puhemiesneuvoston ehdotus siitä, että erikoisvaliokunnan on otettava sinne lähetetyt asiat käsiteltäviksi sanotussa järjestyksessä, on tietysti paikallaan, mutta ehkä olisi kyllä hyvä asia miettiä, sillä tähänkin tiettyjä ongelmia mielestäni liittyy.

Nimittäin kun nyt sanotaan ja aivan näin onkin, että kansanedustajilla ei ole juurikaan vaikutusmahdollisuuksia ainakaan lakialoitteiden tai muiden muodossa eduskunnassa saada asioita eteenpäin, niin kyllähän tämä myös mahdollistaa sen, että hallituspuolueet keräämällä omilta kansanedustajiltaan omaan aloitteeseensa tarvittavan määrän nimiä saavat aina omat lakiesityksensä lävitse. Näin saadaan näyttämään, että kansanedustajien vaikutusmahdollisuudet ovat olennaisesti lisääntyneet.

Hallituspuolueethan saavat asiansa lävitse joka tapauksessa ja tietysti vaikuttamistie on silloin yleensä omien ministereiden kautta. Mutta jos halutaan ns. leikkidemokratiaa harjoittaa, niin sitä voidaan tehdä myös hallituspuolueiden taholta siten, että todella kerätään ne 100 nimeä, ja se näyttää sitten olevan hyvin vakuuttava asia. Hallituspuolueet voivat sitten omalta osaltaan kertoa, että näin me hallituspuolueiden kansanedustajat olemme saaneet tämän ja tämän lain vietyä lävitse.

Toivon kuitenkin, että tämä lakiesitys, jonka toivon menevän lävitse täällä, ei johda tämän kaltaisiin mielestäni vääristymiin. Kun kansanedustajien lakialoitteita täällä tehdään, niin yleensähän pyrkimys on se, että kerätään laajemmin väkeä näiden lakialoitteiden taakse ja niin kuin me olemme voineet toistuvasti havaita, silloin rajat eivät suinkaan kulje hallituspuolueiden ja oppositiopuolueiden välissä, vaan nimenomaan yleensä kerätään aloitteen taakse sellaisten kansanedustajien nimiä, jotka ovat kyseisestä

asiasta kiinnostuneita ja pitävät sen asian eteenpäin viemistä tärkeänä. Toivottavasti tämä ei johda vääristymiin. Mutta kuitenkin pidän tätä aloitetta, puhemiesneuvoston tekemää esitystä, tärkeänä ja kannatettavana. Toivon sen läpimenoa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen muksisesti ensi tiistain täysistuntoon:

37) Perustuslakivaliokunnan mietintö n:o 12 ed. Mäkelän ja seitsemän muun edustajan allekirjoittaman kirjelmän johdosta, joka sisältää muistutuksen apulaisoikeuskanslerin ja apulaisoikeusasiamiehen virkatoimen lainvastaisuudesta

38) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 17 (HE 163)

39) Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 31 (HE 84, HE 238 ja LA 33)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 15.17.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen